

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

ӨЗІНДІК ЖҰМЫС СТУДЕНТТЕРДІҢ ДАМУЫНЫҢ ЖӘНЕ ӨЗІН-ӨЗІ ҰЙЫМДАСТЫРУЫНЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Әскербекова Айдана Ералықызы

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің «Педагогика және психология»
мамандығының 1 курс магистранты, Астана.

Ғылыми жетекшісі - Байсарина С.С.

Бүгінгі таңда қоғамымыздың даму бағытында жан-жақты дамыған, сауатты, саналы азамат тәрбиелеу мәселесі жүктеліп отыр. Жоғарғы оқу орындарында студенттердің жеке тұлғасын қалыптастыру, оның рухани әлемін әрдайым байыту, оқуға деген ынта-жігерін арттыру, қоғамдық өмірдегі барлық салалардағы өзгерістер адамның интеллектуалдық күш-жігерін, саналы әрекеті мен ізденімпаздығын, танымдық ой-өрісіннің белсенділігі мен іс-әрекетін шығармашылық сипатта жүзеге асыруды талап етеді.

Оқытушының әрбір өтілетін сабағы қазіргі кездегі заман талабына сайкес оқыту талаптарына сай болып келуі қажет. Демек, жастарды еңбектің қай саласында да, білім алуда да тек мәлімет жиынтығын меңгеруімен шектелмей, студенттердің өзіндік іс-әрекетін тиімді ұйымдастыра отырып, сол тұрғыда өз болмысын таныта алатын студент етіп даярлау қажет болып отыр.

Әр ғылымның барлық саласында болмысы білім мазмұны мен көлемі қауырт өсіп отырған қазіргі ғылыми-техникалық процесс кезінде бұл міндеттердің жүзеге асуы оқыту үрдісінде студенттердің өзіндік оқу жұмыстарын оңтайлы ұйымдастырудың тиімді әдістері мен тәсілдерін, оқыту түрлерін, нысандарын іздестіру өзекті сипатқа ие болады. Себебі, студенттердің өзіндік жұмыстарын арнайы ұйымдастыру оқу үдерісін жетілдірудің негізгі шарты болып табылады.

Студенттің өзіндік жұмысы - болашақ мамандарды даярлаудың және білім сапасын арттырады. Осыған орай жоғары оқу орындарында әр білім алушыдан ой еңбегінің ұтымды әдістерін білуі, яғни аз уақыт кетіріп қажетті ақпаратты іздеп және меңгеруді, фактілер, теорияны, тұжырымдамаларды жүйелеп және жіктей білуді, өз көзқарасын нақты айтып және дәлелдей білуді үйренуі талап етіледі.

Студенттің өзіндік жұмысы - бұл студенттің дидактикалық тапсырмаларды өзінше орындауға, танымдық әрекеттерге қызығушылығының қалыптасуына және нақты бір ғылым саласында білім жинақтауына бағытталған студенттің оқу әрекетінің ерекше түрі [1].

Өзіндік жұмыс студенттің шығармашылық қабілеттерінің дамуына, оның өзін-өзі дамытуға дайындығын қалыптастыруға, жаңа, дәстүрлі емес жағдайларда өздігінен шешім қабылдауға, өзіне жауапкершілік алып, дағдарысты жағдайдан шыға білуге әсер етеді. Сол себепті де, өзіндік жұмыс оқыту үдерісінің маңызды формасы ғана емес, оның негізі болып табылады. Өзіндік жұмыс барысында оқытудың негізгі қызметі жүзеге асырылуы қажет - білімдердің бекітілуі, жаңа білім алу және оларды тұрақты күзиреттіліктерге айналдыру.

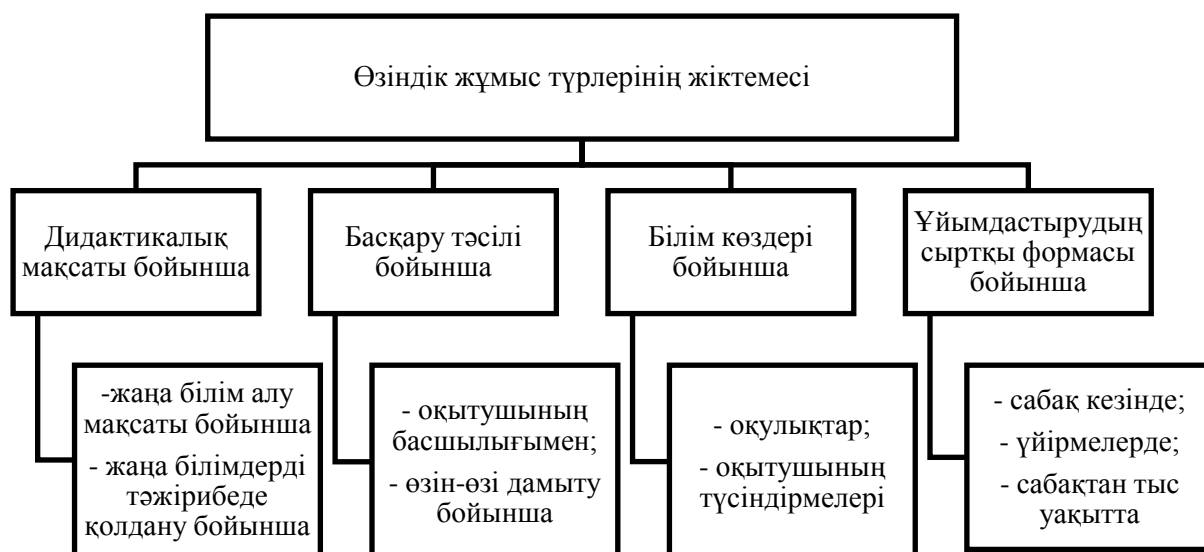
Өзіндік жұмыс сәтті, нәтижелі болуы үшін келесі шарттар орындалуы қажет:

- оқу тапсырмасының ынталандырылуы;
- міндеттердің нақты қойылуы;
- оның орындалу алгоритмі;
- есеп берудің формаларының нақты анықталуы және оның тапсырылу мерзімі;
- бағалау критерийлері;
- бақылау түрлері.

Жоғарғы оқу орындарында жүріп жатқан түбегейлі өзгерістерге байланысты СӨЖ-дің маңызы артқанын, ондағы оқытушының орнын, кредиттік оқыту жүйесінде оны ұйымдастырудың кейбір ерекшеліктері мен мәселелерін отандық зерттеушілер С.Е. Калдыкозова, А.Головчун және ресейлік зерттеушілер Е.Галицких, Ю.Попов пен В.Оробинский, И.Г. Ковалевский, Г.Ларионова еңбектерінде қарастырылады [2].

Өзіндік жұмыстың түрлері сан алуан. Оларды топтастыру-өте күрделі мәселе. Сондықтан студенттердің өзіндік жұмыстарын таныстыру үшін бірнеше шарттар мен белгілерді ескеру керек. Студенттердің өзіндік жұмыстарының түрлерін 1-суреттен көруге болады.

1 сурет - Өзіндік жұмыстың формалары

Оқытудың мақсат міндеттеріне және пәннің мазмұнына, оқыту әдістерінің ерекшеліктеріне, студенттің даму дәрежесіне қарай өзіндік жұмыстарды бірнеше топқа бөлуге болады. Оның негізгі жиі кездесетін бір тобы - сабақ мақсатына қарай қолданылатын жұмыстың түрлері. Олар мыналар:

- жаңа білімді меңгеруі;
- жаңа білімді бекіту;
- білім мен дағдыларды қайталау, бақылау және тексеру.

Студенттердің белсенді өзіндік жұмысы олардың білім алуға деген қызығушылықтары болған жағдайда ғана жүзеге асады. Сондықтан, өзіндік жұмысты ұйымдастыруда оқытушының рөлі маңызды, ол нақты тұлғамен және оның жеке ерекшеліктерімен жұмыс жасайды. Оқытушының негізгі міндеті - студенттің ең жақсы сапаларын, шығармашылық қабілеттерін дамыту, зерттеу жұмыстарының дағдыларын дарыту, жағдайды талдауды үйрету. Бұл үшін ол студенттер қойылған мақсатқа басқа адамның жетекшілігінсіз өздері орындайтындай етіп студенттердің оқу іс-әрекетін ұйымдастыруы қажет. Сол кезде ғана студенттер өздігінен тапсырманы орындайды, ал, оқытушы кеңесші рөлінде болады. Өзіндік жұмыс үдерісінде студент танымдық міндеттерді белгілеуді, олардың шешімінің тәсілдерін таңдауды, қойылған мақсаттың шешімінің дұрыстығын бақылау операцияларын орындауды үйренеді [3].

Студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыруға екі факторлар әсер етеді:

- 1) Оқытушының мәселелі оқытуға ұмтылысын және студенттермен сұхбат жүргізе алу қабілетін қамтитын бастамашыл позициясы; студенттердің білімін объективті бағалау қабілеті. Оқытушының негізгі міндеті студенттердің өзін-өзі дамытуға, оқу үдерісіндегі белсенділікке және дербестікке ұмтылуға қажеттілігін тудыру және дамыту үшін дидактикалық және психологиялық жағдайларды құру болып табылады.
- 2) Өзіндік жұмыс оқу-тәрбие үдерісінде пәнді оқытудың барлық кезеңдерін қамтитын толық жүйе ретінде ұйымдастырылып, жүзеге асырылса ғана тиімді болады. Оқытушының жетекшілігіндегі өзіндік жұмыс іскерлік қарым-қатынас формасында жүргізіледі: студент өзіндік жұмысты ұйымдастыру бойынша тапсырмалар, ұсыныстар алады, ал оқытушы оның іс-әрекетін бақылап, түзетеді.

Қазіргі таңда өзіндік жұмысты ұйымдастыруда мультимедиалық технологиялар жиі қолданыла бастады, себебі, олардың артықшылықтары бар:

- компьютерлік оқу құралдары мәтінді экранға шығарып қана қоймай, түсіндіреді, көрсетеді (мультимедиялық технологияларда - көрнекілік және қолжетімдік принципі);
- мәтін түріндегі күрделі материалдарды қосымша видеоақпарат, анимациялар арқылы түсінуге мүмкіндік береді;
- оқыту үдерісінде студенттің қызығушылығын арттыру үшін әр түрлі мультимедиялық ақпараттарға ие (мысалы, аудио- және видео дәрістер).
- оқытушының кейбір қызметтерін атқаруға мүмкіндік береді, мысалы, материалды меңгеруің бақылау қызметі (әр түрлі практикалық тапсырмаларды және тестілерді орындау) [4].

Студенттердің өзіндік ұмысын ұйымдастырудың маңызы өте зор. Өйткені, сол арқылы студенттердің іс-әрекетінің дербестігі артады.

Студенттің өзіндік жұмысы- кез-келген пәнді оқуға өзіндік жұмыстың орындалу әдістерінің қалыптасуына бағытталғанымен, бұл жұмыс- студенттің ғылыми, оқу кәсіби қызметін қалыптастырып, мәселелерді өзіндік шешуіне оптималды шешімдерді қабылдауға, дағдарыстық жағдайлардан шығуға арналған.

Жоғарғы мектептің орта мектептен ең басты айырмашылығы-оқыту жұмысының әдісі және оқушылардың жеке деңгейі болып табылады.

Жоғарғы оқу орындарында студент білімді өзі жинап, ғылымды өзі таниды, ал оқытушы тек студенттердің танымдық қызметін ұйымдастырады және бақылайды. Сондықтан студенттің өзіндік жұмысы - оқыту қызметінің барлық түрлерінің міндеттерін анықтайды.

Сонымен қатар, студенттердің өіндік жұмыстарының тәрбиелік мағынасы өте зор. Өйткені, бұл жұмыс-студенттің білім алудағы жеке жұмысын ғана емес, қазіргі заманғы жоғарғы кәсіби маманды тұлға ретінде қаплыптасуына мүмкіндік береді.

Студенттердің өзіндік жұмысының маңызын толығырақ түсіну үшін, оның атқаратын негізі мен міндеттерін атап өткен жөн болар.

1. Студенттердің дербестік қабілетін мейлінше арттыру.
2. Олардың алған білімінің саналылығы мен беріктігін қамтамасыз ету.
3. Студенттерге оқуға қажет біліктер мен дағдыларды қалыптастыру.
4. Таным ақыл-ой қабылетін дамыту.

Сонымен, өзіндік жұмыс студенттердің шығармашылық әрекеті мен ынтасын дамытуға әсер етеді, қайсарлық, табандылық, батылдыққа тәрбиелеуде және қалыптастыруда көздеген мақсатқа жетуге және жеке тұлғаны сапалық қасиеттерін жетілдіруге зор мүмкіндік береді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Измайлова М.А. Организация внеаудиторной работы студентов. Методическое пособие /М.А.Измайлова. -М.: Торговая корпорация «Дашков и К», 2009.-С.64
2. Абросимов А.Г. Современные информационные технологии в организации самостоятельной и внеаудиторной работы студентов вузов // Журнал «Вестник РУДН», 2004,№1.-С.56
3. Р.Б.Исмаилова Студенттермен жүргізілетін өзіндік жұмыстарды ұйымдастырудың ерекшеліктері.//Бастауыш мектеп- №5,6-2012, Б.36-37.
4. Абдукаримова У. Самостоятельная работа студентов. -Алматы, 1999